

OSMANLI TARİHİ II

WEEK 9: XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NDE ORTAYA ÇIKAN SİYASİ AKIMLAR -YENİ OSMANLILAR HAREKETİ -JÖN TÜRK HAREKETİ-İTTİHAT VE TERAKKİ FIRKASI

PROF. DR. YILDIZ DEVECİ BOZKUŞ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ'NDE ORTAYA ÇIKAN SİYASİ AKIMLAR

- Tanzimat ve İslahat dönemlerinde Osmanlı Devletinde pek çok düşünce akımının temelleri atılmıştır. Bunlar;
- Batıcılık
- Türkçülük
- İslamcılık
- Mesleki İhtimai Cereyanı
- Sosyalizm

BATICILIK

- Batı medeniyetini bir bütün olarak görmekte v medeni olabilmek için bütün bu değerlerin benimsenmesi gerektiğine inanırlar. Öncüleri arasında;
- Abdullah Cevdet
- Celal Nuri
- Kılıçzade Hakkı

TÜRKÇÜLÜK

- Milli Tetebbular, Halka Doğru ve Türk Yurdu mecmualarında programlarına dair detaylı bilgiler mevcuttur.
- Büyük Türk Birliđi
- Türk Tarihi ve Kültürü
- Türk Dili
- Milli İktisat
- Milli Edebiyat
- Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak ilkesi.

İSLAMCILIK

- Temel çizgisini ihtyacılık ve selefiyecilik oluşturur.
- Büyük İslam Birliđi
- İslam Terakkiye Mani Deđildir düşüncesiyle hareket edilir.

MESLEK-İ İÇTİMAİ CERREYANI

- Prens Sabahattin esas temsilcisidir.
- Adem-i Merkeziyetçi ve Teşebbüs-ü Şahsi taraftarı bir programı vardır.
- Ahrar Fırkası adı altında örgütlenmiş daha sonra Hürriyet ve İtilaf'a katılmıştır.

SOSYALİZM

- Halk İştirakyun Fırkası adı altında bir örgüt kurulmuştur.
- Hilmi bey tarafından temsil edilmiştir.

YENİ OSMANLILAR HAREKETİ

- İlk ve etkili muhalefet örgütü Genç Osmanlılar Cemiyeti'dir.
- Cemiyeti kuran aydınların tamamı II. Mahmud'un Batılılaşma hareketine başladığı sırada ya da Gülhane Hatt-ı Humayun'un ilanından sonra doğmuşlardır.
- Büyük bir kısmı yabancı dil biliyor.
- Devrin fikir akımlarıyla temaslari var.
- Avrupalıların Osmanlılar hakkındaki maksatlarını öğrenmişlerdir.
- Tasvir-i Efkâr, Muhbir ve Tercüman gazetelerini bu aydınlar yayınlamıştır.
-

GENÇ OSMANLILAR CEMİYETİ'NİN SİYASİ PROGRAMI

- Osmanlı milletinin mensuplarının hukuken eşit kabul edilmesi.
- Osmanlı milletinin fertlerinin hukuk ve hürriyetlerinin teminat altına alınması.
- Halkın zulümden kurtarılması.
- Osmanlı halkının vatan sevgisi ile birleştirilmesi.
- Osmanlı mutlakiyet idaresinin meşrutiyete dönüştürülmesi.

İTTİHAD-I OSMANİ CEMİYETİ

- İbrahim Temo
- İshak Sükuti
- Abdullah Cevdet
- Mehmet Reşit
- Hüseyinzade Ali
- Şerafeddin Mağmumi
- Ali Şefik
- Ali Rüşdü

JÖN TÜRK HAREKETİ-İTTİHAT VE TERAKKİ FIRKASI

- İTC yurt içinde ve yurtdışında açık ve gizli faaliyetler sürdürdü.
- İmparatorluk geleneğini tabii olarak sahiplendi.
- Osmanlı'daki ayrılıkçı Ermeni ve Arap milliyetçileri ile ilişki kurarak onları cemiyet lehine kazanmaya çalıştı.
- İTC'nin gücünün esas dayanağı gizliliğindedir.
- İTC'nin ihtilali gerçekleştirmesinde en önemli rolü oynayan askeri kanattı.

KAYNAKÇA

SAY, S. K., & BAYDAŞ, S. (2020). Balyan Ailesinin Osmanlı Ermeni Toplumunun Eğitim ve Mimarlık Pratiğine Etkisi (The Impact of the Balian Family on Educational and Architectural Practices of the Ottoman Armenian Community). Proceedings of SOCIOINT, 2020(7th).

Esra Halıcı, XVIII-XX. Yüzyılda Osmanlı Sanat Ortamı. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, (69), 577-628.

Şahin, M. (2006). Osmanlı Yöneticilerinde Zihniyet Değişimi ve Batılılaşmanın Başlangıcı. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26(3).

Sakal, M. & A.G. Gölçek (2017), "Osmanlı Devleti'nde Mali Bunalım ve Reform", Sosyoekonomi, Vol. 25(34), 11-32-26.

Ali Fuat Öreñç, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi notları.

Osmanlı Tarihi (1789-1876), Yüksel Çelik, Süleyman Kızıltoprak, Muharrem Varol, Davut Hut, Edt: Zekeriya Kurşun, Davut Hut, Anadolu Üniversitesi Yay., 2013, Eskişehir.

Stanford J. Shaw, Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye, Cilt I, Çev: Mehmet Harmancı, İstanbul, 2008, E Yayınları, Pp.277-337.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi-I, Türk Dili-I, Murat Yayınları, Ankara, Yayın Kodu: 5005.

Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, Edt: Derviş Kılıñkaya, Siyasal Yay., 5. Baskı, 2004, Ankara.

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi I, Durmuş Yalçın ve diğeri, Atatürk Araştırma Merkezi Yay., Ankara, 2014.

Bozkuş, Y. D. (2020). Osmanlı Modernleşmesinde Ermeni Bir Entelektüel: Hukukçu Orhan Vahan. History Studies (13094688), 12(2).